



LATVIJAS
NOTĀRS

Informācija plašsaziņas līdzekļiem
2018. gada 21. maijā

Kas jāzina laulātajam kā mantiniekam pēc mīļotā cilvēka nāves

Vairāk nekā 60% cilvēku, kuri vērsas pie Latvijas notāriem mantojuma lietas sakarā pēc sava laulātā nāves, nav pat pamatzināšanu par savām tiesībām un iespējām – tā liecina Latvijas Zvērinātu notāru padomes (LZNP) apkopotie dati.

Kāda daļa no mantojuma pēc cilvēka aiziešanas aizsaulē pienākas viņa laulātajam? Kādas ir laulātā tiesības uz abu kopdzīves laikā iegādātu un uzturētu īpašumu? Ar ko mīļoto cilvēku pārdzīvojušajam laulātajam jāērķinās, īpaši – ja tā aizgājušajam bijusi otrā vai pat trešā laulība? Kā rīkoties, abiem laulātajiem vēl dzīviem esot, lai otra nāves gadījumā palikušajam dzīvesbiedram nebūtu jāmeklē taisnība tiesā? Šie un citi jautājumi bieži tiek skaidroti Latvijas notāru birojos un nereti sagādā mantiniekiem gan pārsteigumu, gan vilšanos.

“Diezgan tipiska situācija zvērinātu notāru praksē ir tāda, kurā sieva bijusi pārliecināta, ka viņai automātiski pienākas puse no mirušā laulātā mantas daļas un ka tikai to otru pusi dala mantinieki savā starpā. Tomēr tā ne vienmēr ir. Mantojuma tiesības paredz, ka mirušā atstātais mantojums sadalās starp pārdzīvojušo laulāto un mirušā bērniem vienādās daļās, ja mirušajam ir līdz četriem bērniem. Ja bērnu skaits ir lielāks, tad pārdzīvojušais laulātais manto vienu ceturtdaļu domājamo daļu no atstātā mantojuma, bet atlikušās daļas sadalās starp bērniem, ja ar testamentu, mantojuma līgumu vai laulības līgumu nav noteikts citādi. Gadījumos, kad mantojumā ietilpst manta, kas abiem laulātajiem dzīves laikā bija kopīga, tā ir nodalāma no kopējā mantojuma un izdodama pārdzīvojušajam laulātajam. Jāatceras, ka laulātajam ir noteikti jādara zināms notāram, ka manta bijusi kopīga,” stāsta LZNP priekšsēdētājs zvērināts notārs Jānis Skrastiņš.

Viņš uzsver, ka tāpēc ļoti svarīgi dzīves laikā noslēgt laulības līgumu, jo gadījumos, kad starp laulātajiem nav bijis noslēgts laulības līgums, pārdzīvojušajam laulātajam ir jāpierāda, ka manta ir bijusi laulāto kopīga manta, un citi mantinieki ir tiesīgi šo faktu apšaubīt un celt iebildumus pret mantas daļas izdošanu pārdzīvojušam laulātajam. “Šādos gadījumos strīdi tiek risināti tiesā, un līdzās skumjām, ko izjūt laulātais palicis viens, jātiek galā ar papildu psiholoģisko spriedzi, ko rada šādi strīdi,” uzsver Jānis Skrastiņš.

Laulāto mantisko attiecību jautājumus pārim ir vērts risināt savlaicīgi, noslēdzot laulības līgumu, arī tad, ja laulībā nodzīvoti jau daudzi gadi. “Ja pārim ir bijis laulības līgums par mantas šķirtību, tad, esot laulībā, neveidojas kopīga manta un katram paliek tas, kas viņam piederējis. Līdz ar to ne otrs laulātais savas dzīves laikā, piemēram, šķiroties, ne arī mantinieki pēc viņa nāves, nevar no tā neko prasīt, pat ja aizsaulē aizgājušais ir piedalījies attiecīgās mantas iegādē. Savukārt, ja starp laulātajiem ir bijis noslēgts laulības līgums par laulāto mantas kopību, tad mirušā dzīvesbiedram nav nekā citādi jāpierāda, ka puse no visas mantas un īpašumiem ir viņam piederoša daļa, kas tiks nodalīta no kopējā mantojuma. Šāda rīcība vairo mieru starp radniekiem,” skaidro Jānis Skrastiņš.

Zvērināts notārs iesaka jau dzīves laikā parūpēties par to, lai attiecībā uz laulāto un citiem tuviniekiem tiktu īstenota personas griba pēc viņa aiziešanas aizsaulē. Vislabāk to paust testamentā, piemēram, laulātajiem savstarpēji vienojoties, ka viņi iecels viens otru par savu mantinieku. Var paust gribu mantojuma līgumā, savstarpēji ar visiem tuviniekiem un ģimenes locekļiem vienojoties, ka šī griba tiks respektēta.

LZNP priekšsēdētājs atgādina, ka tiesības uz mantojumu rada tikai tiesīgi noslēgta laulība, kas bija spēkā mantojuma atstājēja nāves brīdī. Faktiskā kopdzīvē dzīvojošas personām nav mantojuma tiesību, ja vien mirusī personas nav atstājusi testamentu vai nebija noslēgusi mantojuma līgumu.

Papildu informācijai:

Liene Krīvena

Latvijas Zvērinātu notāru padomes
komunikācijas vadītāja

Tālr.: 67218955

E-pasts: liene.krivena@latvijasnotars.lv